Міністерство освіти і науки України

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Соціальна реабілітація

Методичні вказівки
до семінарських занять
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Освітні, педагогічні науки
(Інклюзивна освіта)»
галузі знань А Освіта
спеціальності А1 Освітні науки
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 316.6 (07)
С 69
До друку

Голова вченої ради факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій ЛНТУ _____ Г.А. Герасимчук

Затверджено вченою радою факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій ЛНТУ, протокол № __ від «___»_____ 2026 року

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ
Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання на засіданні кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ, протокол № __ від «___» _____2026 року.
Завідувач кафедри соціогуманітарних технологій _____ О.М. Жук

Укладач: _____ Л.М. Потапюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ

Рецензент:_____ О.І. Гулай, доктор педагогічних наук, професор кафедри цифрових освітніх технологій ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ О.М. Жук, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціогуманітарних технологій ЛНТУ

С 69 **Соціальна реабілітація** : методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А Освіта спец. А1 Освітні науки денної та заоч. форм навч. / уклад. Л.М. Потапюк. Луцьк : ЛНТУ, 2026. 32 с.

Методичне видання складене відповідно до діючої програми дисципліни «Соціальна реабілітація» з метою визначення завдань семінарських зайнять, поглиблення теоретичних знань здобувачів освіти та формування практичних навичок щодо організації та здійснення соціально-реабілітаційної діяльності.

© Потапюк Л.М., 2026

Зміст

І . Пояснювальна записка *4*

ІІ. Тематичне планування курсу *6*

ІІІ. Загальні вимоги до підготовки семінарських занять *8*

ІV. Планування семінарського курсу дисципліни *11*

V. Тематика для індивідуальних завдань *20*

VI. Перелік питань до екзамену *22*

VI. Список рекомендованої літератури *26*

І. Пояснювальна записка

І.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни «Соціальна реабілітація» є зацікавленість, розширення та поглиблення системних теоретичних і практичних знань здобувачів вищої освіти про інклюзивне освітнє середовище, соціальну реабілітацію, що впливають на якість та професіоналізм фахівця галузі освітніх, педагогічних у професійній діяльності; ознайомлення здобувачів освіти з основними характеристиками базових технологій соціальної реабілітації, соціально-педагогічної реабілітації; визначення сутності та особливостей процесу технологізації реабілітації людей різних категорій.

І.2. Завдання вивчення дисципліни

Ознайомлення студентів із базовими концептами, принципами та практичними основами соціальної реабілітації; формування готовності до використання знань про соціальну адаптацію, реабілітацію, інтеграцію осіб із постійними чи тимчасовими обмеженими можливостями здоров'я; набуття наукових знань про основи відновлення соціального, психологічного та фізичного здоров’я, функціональних можливостей, життєдіяльності осіб із різними фізичними станами та фізичними можливостями; уміння використовувати методи та засоби соціальної реабілітації для повного функціонального відновлення осіб, які знаходяться у важких життєвих ситуаціях.

І.3. Найменування і опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Дисципліна «Соціальна реабілітація» забезпечує набуття здобувачами освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК 10. Здатність демонструвати розуміння інклюзивних цінностей, уміння розпізнавати та враховувати різноманітність осіб, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.

СК 11. Здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, арт-терапевтичні, інформаційні та профорієнтаційні технології у роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного освітнього середовища.

І.4. Передумови вивчення дисципліни:

Засвоєння базових знань із соціально-гуманітарних дисциплін, наявність навичок аналітичної та дослідницької роботи, формування ціннісних орієнтацій і професійної мотивації.

І.5. Результати навчання

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

ПРН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

ПРН 12. Застосовувати освітні, виховні, арт-терапевтичні, інформаційні методики та організовувати соціально-педагогічний супровід та інтеграцію осіб з особливими освітніми потребами та членами їх сімей.

ІІ. Тематичне планування курсу
ІІ.1. Таблиця тематичного планування курсу

Назви змістових модулів і тем	***Кількість годин***								***Контрольні заходи***
	денна форма				заочна форма				
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		лек.	сем	с.р		лек.	сем	с.р.	
Змістовий модуль 1. Загальні основи соціальної реабілітації	*85*	*8*	*16*	*60*	*84*	*2*	*2*	*80*	
Тема 1. Особливості соціальної технологізації	15	2	2	11	13	–	–	13	Поточне опитування
Тема 2. Соціальна реабілітація як вид реабілітаційної діяльності	15	2	2	11	15	2	–	13	Поточне опитування
Тема 3-4. Соціально-педагогічний підхід в абілітації та реабілітації людини	17	2	4	11	13	–	–	13	Поточне опитування
Тема 5. Розробка індивідуальної комплексної програми реабілітації	13	2	2	9	13	–	–	13	Групові завдання
Тема 6. Центри соціально-психологічної реабілітації	14	–	2	12	16	–	2	14	Поточне опитування
Тема 7-8. Соціальна реабілітація жіночої молоді та осіб, які пережили травму чи втрату (внаслідок стихійного лиха/війни)	10	–	4	6	14	–	–	14	Поточне опитування
Змістовий модуль 2. Соціальна реабілітація та адаптація особистості	85	8	16	62	86	2	2	82	Поточне опитування

в суспільстві									
Тема 9. Реабілітаційна допомога різним категоріям населення.	15	2	2	11	14	2	–	12	Поточне опитування
Тема 10. Соціальна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями	15	2	2	11	12	–	–	12	Групові завдання
Тема 11. Сутність та призначення технології соціальної терапії у соціальній реабілітації різних груп клієнтів	16	2	2	12	13	–	2	11	Поточне опитування
Тема 12. Медико-соціальна реабілітація осіб з обмеженими можливостями здоров'я	16	2	2	12	11	–	–	11	Поточне опитування
Тема 13. Посттравматичне відновлення: доказові підходи до лікування та стратегії профілактики ПТСР	8	–	2	6	12	–	–	12	Групові завдання
Тема 14-15. Соціально-педагогічна робота з «дітьми вулиці» та соціально незахищеними дітьми	9	–	4	5	12	–	–	12	Поточне опитування
Тема 16. Психологічна мобілізація громад на відновлення екологічного середовища	7	–	2	5	12	–	–	12	Групові завдання
Разом	180	16	32	122/ 10	180	4	4	162/ 10	

ІІІ. Загальні вимоги до підготовки семінарських занять

ІІІ.1. Вивчення літературних джерел

Література для вивчення навчального курсу поділяється умовно на основну та додаткову. Основна література (підручники, літературні першоджерела та навчально-методична література) є обов'язковою для вивчення. Додаткова (словники, енциклопедії) – потрібна здобувачам освіти для більш поглибленої підготовки до семінарського заняття, для виконання навчальних завдань і написання рефератів.

Вивчення літератури пов’язане з конспектуванням. Конспект – це короткий письмовий виклад змісту теми, що містить основні теоретичні положення та факти. Щоб правильно законспектувати будь-яке літературне джерело, треба з’ясувати його зміст. Потім уявно скласти план: виділити основні питання, поставити їх у логічній послідовності і сформулювати головні положення та ідеї у вигляді тез, доповнити їх фактами, яскравими прикладами. Треба також вміти робити висновки з написаного.

ІІІ.2. Підготовка до семінарських занять

Метою семінарського заняття є підведення підсумків самостійного опанування здобувачами освіти навчального матеріалу, літературних першоджерел, тематичних завдань; закріплення знань та умінь з курсу; навчання студентів публічному виступу з певної проблеми; вміння логічно, змістовно, аргументовано, переконливо висловлювати свої думки; робити правильні висновки; пов’язувати теоретичний матеріал навчального курсу з сучасним соціокультурним життям суспільства, з особистим розвитком.

Самостійна робота при підготовці до семінарських занять передбачає організаційно-методичну роботу в бібліотеці; опанування літературних, електронних джерел, конспектів лекцій, навчальних посібників, монографій, статей; конспектування літератури відповідно до плану теми; написання рефератів та доповідей, контрольних робіт; виступи на навчальних семінарах та наукових конференціях; відповіді на контрольні та залікові запитання.

Запорукою успішного виступу здобувача освіти на семінарському занятті є своєчасна сумлінна підготовка за планом семінарського заняття. Кожне питання теми слід законспектувати, виділити, підкреслити головні теоретичні положення, факти, події, імена, сформулювати чіткі висновки.

Під час конспектування велике значення має уміння працювати з навчальною, науковою, науково-популярною, публіцистичною літературою. Перш ніж щось записати у зошит, слід чітко уявити зміст літературного тексту; вирішити, що саме доцільно відібрати для розкриття питань семінару. Конспект повинен бути наслідком власної творчої праці, а не механічним копіюванням абзаців чи сторінок будь-якої книги.

ІІІ.3. Підготовка до екзамену

Екзамен є однією із форм підсумкової перевірки та оцінки знань і умінь студентів в обсязі навчального матеріалу, який визначається програмою курсу. Він враховує результати виконання здобувачами освіти контрольних робіт (модулів), виступів та відповідей на семінарських заняттях, написання рефератів, наукових доповідей тощо.

Підготовка до екзаменну буде ефективною тільки тоді, коли здобувач систематично, протягом усього семестру вивчав та конспектував рекомендовану літературу, готувався до семінарських занять тощо.

Самостійна підготовка до екзамену – повторення, закріплення матеріалу за допомогою спеціальних контрольних питань; з'ясування незрозумілих питань або тих, на які здобувач освіти не звернув раніше уваги.

Викладання дисципліни передбачає такі види та форми контролю самостійної і аудиторної роботи:

• поточний контроль здійснюється під час усних відповідей та виконання здобувачами освіти письмових аудиторних та позааудиторних індивідуальних завдань.

• модульний контроль здійснюється під час виконання контрольної роботи.

• семестровий контроль здійснюється на основі суми балів за поточний і модульний контролі.

• підсумковий котроль здійснюється у формі екзамену.

Значення контролю полягає не тільки в тому, щоб встановити, які знання здобув здобувач, але й у тому, як він володіє методом пізнання, як мислить, використовує знання для вирішення психологічних завдань. Враховуються знання навчального матеріалу, який подається у підручниках, навчальних посібниках і в додатковій літературі. Із вимогами до знань і вмінь, з формами контролю та

оцінювання знань викладач знайомить здобувачів освіти на початку вивчення дисципліни.

ІІІ.4. Вимоги до написання й оформлення реферату

Навчальний та науковий реферат – це письмовий твір, який розкриває певну тему на базі присвячених їй друкованих праць. Основа його написання – детальне вивчення літературних джерел з даної тематики. Починати роботу над рефератом треба з вибору теми, яка розкривається за допомогою літературних джерел. Усі літературні матеріали мають розкривати вибрану тему реферату, надавати автору можливість повно виявити свої знання.

План реферату вміщує вступ, основну частину, закінчення (висновки) та список використаної літератури. Кожен з цих структурних елементів виконує свою важливу функцію. У вступі автор обґрунтовує свій вибір теми, вказує на її актуальність, значення для навчальних, наукових, практичних цілей, ступінь її розробки в літературних джерелах, на засоби та методи розкриття теми. Основна частина поділяється на розділи з конкретними назвами, в яких наводяться основні теоретичні положення, факти, приклади, цитати, коментарі. На закінчення автор підводить підсумки праці, робить висновки. Кінцевим етапом процесу підготовки реферату є його оформлення.

На першій сторінці пишеться план реферату, який складається зі вступу, назв розділів, закінчення, списку використаної літератури. Список використаної літератури розміщують на останньому аркуші. Назви джерел слід нумерувати за алфавітом. Зазначається прізвище та ініціали автора, потім повна назва праці, місце і рік видання. Після цитат у тексті реферату або інших посилань на певне літературне джерело, в дужках вказується його порядковий номер за списком використаної літератури, а поряд (після коми) – номер його сторінки, на яку посилався автор реферату. Обсяг реферату – мінімум 11 сторінок, друкованих через півтора інтервали шрифтом 14.

ІІІ.5. Вимоги до виконання тестових завдань

Тест – метод психодіагностики, у якому використовуються стандартизовані запитання і завдання, які мають визначену шкалу значень. Тест дозволяє заздалегідь з обумовленою мірою ймовірності визначити актуальний рівень розвитку у людини особистісних характеристик, рівень знань, умінь і навичок. На відміну від інших психологічних методів дослідження особистості, тест дозволяє отримати кількісні та якісні оцінки характеристик, які мало залежать

від суб'єктивного підходу дослідника, і в короткий термін дозволяє отримати необхідні дані.

Результати тестування дають лише актуальний зріз вимірювальної якості. Відомо, що більшість характеристик особистості та її поведінки можуть динамічно змінюватися, тому неможливо скласти враження про людину тільки за результатами тестування.

IV. Планування семінарського курсу дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи соціальної реабілітації

Семінарське заняття 1. Соціальна реабілітація (2 год)

Мета: виділити основні завдання та види соціальної реабілітації, охарактеризувати методи соціальної реабілітації, визначити сутність роботи соціального працівника та соціального педагога у системі реабілітації людей з особливими потребами, визначити сутність понять «соціальна адаптація», «соціально-побутова» та «соціально-середовищна реабілітація».

Питання для обговорення

1. Предмет, завдання та види соціальної реабілітації.
2. Методи соціальної реабілітації.
3. Робота соціального працівника та соціального педагога у системі реабілітації людей з особливими потребами.
4. Соціальна адаптація, соціально-побутова та соціально-середовищна реабілітація.

Тематика рефератів

1. Основні напрями та форми соціальної реабілітації.
2. Методика підготовки та проведення основних форм соціальної реабілітації.
3. Соціальна реабілітація як вид реабілітаційної діяльності.

Література: 12, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 34, 37, 40, 44, 45, 49, 52.

Семінарське заняття 2. Історичні аспекти становлення і розвитку соціальної реабілітації (2 год)

Мета: визначити сутність поняття «філантропізм»; розглянути основні підходи до розгляду реабілітаційної діяльності; проаналізувати особливості філантропічного, опікунського, лікувально-педагогічного, соціально-педагогічного підходів;

охарактеризувати специфіку реабілітаційної діяльності виправно-виховних закладів; окреслити ідеї соціальної реабілітації у спадщині вітчизняних педагогів.

Питання для обговорення

1. Ідеї філантропізму як фундамент реабілітаційної діяльності зарубіжних виправно-виховних закладів.
2. Реабілітаційна діяльність: основні підходи.
3. Специфіка реабілітаційної діяльності виправно-виховних закладів Західної Європи та США.
4. Генезис ідей соціальної реабілітації у практиці вітчизняних та зарубіжних виправно-виховних закладів.
5. Сучасні наукові дослідження проблем соціальної реабілітації.

Тематика рефератів

1. Реабілітаційна діяльність виправно-виховних закладів Західної Європи.
2. Реабілітаційна діяльність виправно-виховних закладів США.
3. Реабілітаційна діяльність вітчизняних виправно-виховних закладів.

Література: 12, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 34, 37, 40, 44, 45, 49, 52.

Семінарське заняття 3. Технології абілітації та реабілітації (2 год)

Мета: розкрити сутність установ соціальної реабілітації; проаналізувати технологію індивідуальної реабілітації вихованця; охарактеризувати призначення методу групової соціальної роботи, типологію та різновиди груп, фактори, що впливають на ефективність групової роботи.

Питання для обговорення

1. Процедури і методи соціальної реабілітації.
2. Особливості медико-соціальної, професійно-трудової, соціально-психологічної, соціально-побутової та соціально-рольової реабілітації.
3. Проведення соціально-середовищної орієнтації і соціально-побутової адаптації в установах соціального обслуговування населення.
4. Технологія здійснення групової соціальної реабілітації та психолого-педагогічної терапії. Засоби соціальної реабілітації.
5. Структура соціально-терапевтичної діяльності.

Тематика рефератів

1. Технологія індивідуальної реабілітації вихованця.
2. Організація та етапи групової роботи групи.
3. Основні технологічні підходи щодо організації процесу соціальної реабілітації особистості.
4. Застосування методів терапії в реабілітації.

Література: 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 34, 37, 39, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 49.

Семінарське заняття 4. Особливості реабілітації різних категорій населення (2 год)

Мета: проаналізувати особливості соціальної реабілітації людей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату, слуху, зору; охарактеризувати особливості соціальної реабілітації молоді з інвалідністю.

Питання для обговорення

1. Особливості соціальної реабілітації людей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату.
2. Соціальна реабілітація людей з порушеннями слуху.
3. Соціальна реабілітація людей з порушеннями зору.
4. Соціальна реабілітація молоді з інвалідністю.
5. Технологія соціальної реабілітації сім'ї з дітьми з особливими потребами.

Тематика рефератів

1. Форми та методи соціальної реабілітації.
2. Особливості соціальної реабілітації людей з порушеннями зору.
3. Характеристика емоційної сфери осіб з інвалідністю.
4. Соціальна інклюзія та її роль у становленні характеру й волі ООП.

Література: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 52.

Семінарське заняття 5. Характеристика сучасних програм та проєктів соціальної реабілітації (2 год)

Мета: проаналізувати емоційну сферу осіб з особливими потребами; охарактеризувати структуру реабілітаційної програми; розкрити суть основних засобів реабілітації; обґрунтувати

взаємозв'язок емоційної та вольової сфер осіб з особливими потребами.

Питання для обговорення

1. Реабілітаційна програма як комплекс організаційних форм соціальної роботи з соціальної реабілітації, її види.
2. Структура реабілітаційної програми.
3. Характеристика основних засобів реабілітації.
4. Комплексне використання методів соціальної реабілітації в процесі реалізації програм.
5. Інноваційні програми реабілітації.

Тематика рефератів

1. Види реабілітаційних програм.
2. Сприятливе соціальне середовище як засіб реабілітації..
3. Послідовність і різноспрямованість реабілітаційних заходів.
4. Особливості групової роботи в реалізації реабілітаційних програм.

Література: 11, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 52.

Семінарське заняття 6. Реабілітаційний центр як система заходів з упровадження технологій соціальної реабілітації, корекції та терапії (2 год)

Мета: розкрити роль центру соціальної реабілітації; охарактеризувати Положення про Центр соціально-психологічної реабілітації; проаналізувати види послуг, що надаються в центрах реабілітації.

Питання для обговорення

1. Центри соціальної реабілітації як заклади соціальної допомоги. Види центрів.
2. Положення про Центр соціально-психологічної реабілітації. Обов'язки працівників Центрів.
3. Види послуг, що надаються в центрах реабілітації.
4. Аналіз сучасних програм та проєктів по реабілітації неповнолітніх, що перебувають в конфлікті з законом.

Тематика рефератів

1. Центри для реабілітації для дітей з вулиці.
2. Методи терапії в реабілітації.
3. Особливості реалізації реабілітаційних програм.

Література: 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 7-8. Технології соціальної роботи та реабілітації жінок (4 год)

Мета: розкрити сутність поняття «фемінологія»; проаналізувати тенденції зміни статусу жінок в сучасному суспільстві; розкрити причини й специфіку соціальних проблем жінок; охарактеризувати особливості допомоги жінкам, особам, які пережили травму чи втрату (внаслідок стихійного лиха або війни)**.**

Питання для обговорення

1. Фемінологія як наука про становище жінок у суспільстві.
2. Жіноча зайнятість і жіноче безробіття.
3. Подолання соціальної дискримінації жінок. Екстрена та адресна соціальна допомоги.
4. Соціальний притулок як своєрідний захист від домашньої жорстокості в умовах нестаціонарного закладу.
5. Допомога в плануванні сім'ї та соціально-трудова реабілітація по відношенню до жінок.
6. Соціальна реабілітація осіб, які пережили травму чи втрату (внаслідок стихійного лиха або війни). Фази постстресової реакції людини, яка пережила психотравмуючу ситуацію. Оцінка потреб сім'ї/ дитини, яка пережила травму чи втрату.

Тематика рефератів

1. Причини й специфіка соціальних проблем жінок.
2. Основні пріоритети соціальної політики щодо покращення становища жінок.
3. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації по відношенню до жінок.
4. Соціальна підтримка жіночої молоді.
5. Професійна допомога людям, які переживають горе.

Література: 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Змістовий модуль 2. Соціальна реабілітація та адаптація особистості в суспільстві

Семінарське заняття 9. Соціальна реабілітація дезадаптованих дітей та молоді (2 год)

Мета: розкрити причини девіантної поведінки підлітків; проаналізувати реабілітаційні соціально-педагогічні технології; обґрунтувати цикли соціальної реабілітації дезадаптантів, сутність та специфіку соціальної роботи в умовах вуличного простору.

Питання для обговорення

1. Соціально-педагогічна реабілітація підлітків з девіантною поведінкою. Основні компоненти реабілітаційних програм для підлітків з девіантною поведінкою.
2. Характеристика етапів ресоціалізації дезадаптованих осіб. Характеристика етапу корекції асоціальної поведінки. Цикли соціальної реабілітації дезадаптантів.
3. Алкоголізм як форма вияву девіантної поведінки.
4. Соціальні аспекти реабілітації наркозалежних.
5. Проституція як форма вияву девіантної поведінки.
6. Соціально-педагогічна реабілітація ВІЛ-інфікованих осіб.

Тематика рефератів

1. Ресоціалізація, корекція, реабілітація, соціально-педагогічний патронаж.
2. Характеристика центрів соціальної реабілітації ВІЛ-інфікованих та наркозалежних.
3. Форми та методи соціальної реабілітації ВІЛ-інфікованих та наркозалежних.
4. Психологічні механізми роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.

Література: 8, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 10. Соціальна реабілітація людей з інвалідністю (2 год)

Мета: розкрити особливості організації та впровадження реабілітаційних процесів для дітей з порушеннями пізнавальної діяльності; охарактеризувати процес соціально-побутової адаптованості дитини з обмеженими можливостями; розкрити сутність індивідуального плану соціальної реабілітації дитини з обмеженими можливостями; проаналізувати особливості правил реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями пізнавальної діяльності.

Питання для обговорення

1. Специфіка організації та впровадження реабілітаційних процесів для дітей з порушеннями пізнавальної діяльності.

2. Умови успішності соціальної реабілітації. Педагогічний, психологічний і фізіологічний рівні шкільної дезадаптації.

3. Психолого-педагогічні засади соціальної реабілітації дітей, які мають порушення соматичного здоров'я.

4. Реабілітаційна робота з дітьми, які мають труднощі в навчанні.

Тематика рефератів

1. Здійснення соціальної реабілітації дітей з особливими потребами у реабілітаційних установах та закладах освіти.

2. Критерії оцінки динаміки розвитку дитини та рівня її соціально-побутової адаптованості.

3. Педагогічний інструментарій для роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

4. Роль школи у формуванні психосоматичного здоров'я учнів.

Література: 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 11. Нормативно-правове регулювання соціально-реабілітаційної діяльності (2 год)

Мета: розкрити нормативно-правові аспекти соціальної реабілітації різних категорій населення, особливості нормативно-правового врегулювання діяльності державних закладів соціальної реабілітації громадян, специфіку діяльності омбудсмена в інтересах дітей в Україні, сутність поняття «абілітація»; охарактеризувати алгоритм надання соціальних послуг.

Питання для обговорення

1. Нормативно-правові аспекти соціальної реабілітації різних категорій населення в Україні.

2. Соціальна паспортизація державних закладів соціальної реабілітації громадян, особливості нормативно-правового врегулювання їхньої діяльності.

3. Кількісні та якісні параметри надання послуг комплексної реабілітації/абілітації особам з порушеннями розвитку.

4. Державна система захисту інтересів та прав дітей.

Тематика рефератів

1. Алгоритм надання соціальних послуг особам з особливими потребами.

2. Особливості діяльності омбудсмена в інтересах дітей в Україні.

3. Нормативно-правові аспекти соціальної реабілітації різних категорій населення.

Література: 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 12. Волонтерська діяльність як форма благодійництва (2 год)

Мета: розкрити сутність поняття «волонтерська діяльність»; охарактеризувати специфіку правового статусу волонтера; проаналізувати особливості функціонування волонтерської діяльності в Україні та світі.

Питання для обговорення

1. Волонтерська діяльність як основа побудови та розвитку громадянського суспільства.

2. Особливості правового статусу волонтера.

3. Закон України «Про волонтерську діяльність».

4. Діяльність волонтерів у світі.

5. Особливості функціонування волонтерської діяльності в Україні.

Тематика рефератів

1. Волонтерський рух в Україні як нова форма взаємодії влади і громадянського суспільства.

2. Проєкти, спрямовані на розвиток та популяризацію волонтерського руху та надання допомоги.

3. Основні критерії волонтерської діяльності.

Література: 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 13. Посттравматичне відновлення: стратегії профілактики ПТСР (2 год)

Мета: ознайомити учасників із поняттям посттравматичного відновлення, факторами ризику розвитку ПТСР (посттравматичного стресового розладу) та сучасними стратегіями його профілактики. Розвинути навички раннього виявлення ознак психологічної дезадаптації та надання базової психологічної підтримки.

Питання для обговорення

1. Поняття психологічної травми та ПТСР.

2. Посттравматичне відновлення

3. Фактори ризику розвитку ПТСР

4. Захисні фактори

5. Стратегії профілактики ПТСР: первинна, вторинна та третинна профілактика.

6. Ефективні методи психологічного відновлення.

7. Роль соціальної підтримки.

Тематика рефератів

1. Основні симптоми ПТСР.

2. Фактори, які підвищують ризик розвитку ПТСР.

3. Відмінності між первинною, вторинною та третинною профілактикою.

4. Методи психологічної допомоги.

Література: 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

Семінарське заняття 14-15. Феномен бідності та нерівних можливостей дітей і молоді (2 год)

Мета: розкрити сутність феномену бідності; проаналізувати особливості потреб дітей вразливих категорій; охарактеризувати особливості соціальної реабілітації цієї категорії дітей; окреслити шляхи подолання бідності та випадки попередження соціального виключення.

Питання для обговорення

1. Дослідження бідності та нерівних можливостей дітей.

2. Соціальна реабілітація дітей вразливих категорій.

3. Попередження випадків соціального виключення.

Тематика рефератів

1. Стратегія і шляхи подолання бідності.

2. Технологія організації та проведення соціально-педагогічної роботи з «дітьми вулиці».

3. Технологія соціально-педагогічної роботи з соціально-незахищеними дітьми та підлітками.

Література: 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52.

Семінарське заняття 16. Особливості екологічної реабілітації (2 год)

Мета: розкрити сутність понять «екологічні катастрофи», «зелена соціальна робота»; проаналізувати особливості першої психологічної допомоги потерпілим в умовах екологічних катастроф; охарактеризувати програми допомоги потерпілим в умовах екологічних катастроф.

Питання для обговорення

1. Інноваційний підхід до екологічних проблем. Концепції та стратегії «зеленої соціальної роботи».

2. Координація програм допомоги, перша психологічна допомога потерпілим в умовах екологічних катастроф, протидія дискримінації, мобілізація громад на відновлення середовища.

3. Зменшення екологічної несправедливості в громаді, формування готовності протидіяти екологічним викликам, навчання розумному споживанню, впровадження зелених технологій.

4. Лобіювання інтересів громад і груп, які зазнають екологічної дискримінації, протидія структурній нерівності, вплив на урядові структури).

5. Реабілітаційна діяльність серед осіб, які постраждали внаслідок екологічних та техногенних катастроф і соціальних хвороб.

Тематика рефератів

1. Характеристика процесу становлення теорії та практики «зеленої соціальної роботи».

2. Підготовка до роботи в умовах екологічних катастроф.

3. Особливості соціальних змін в громадах, спрямованих на відновлення екологічного середовища.

3. Основні підходи щодо навчання соціальних працівників у рамках «зеленої соціальної роботи».

Література: 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 25, 26, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52.

V. Тематика для індивідуальних завдань

Підготувати реферат за однією із обраних тем:

1. Безбар'єрне середовище для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення: поняття, вміст, формування.

2. Порядок забезпечення людей з інвалідністю технічними засобами реабілітації.

3. Фізкультура і спорт як технологія реабілітації людей з інвалідністю.

4. Особливості соціальної реабілітації осіб без певного місця проживання.

5. Організація соціальної реабілітації військовослужбовців, що звільняються в запас.

6. Організація соціальної реабілітації осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

7. Організація соціальної реабілітації осіб, які потерпіли в результаті надзвичайних ситуацій.

8. Державні програми у сфері соціальної реабілітації людей з інвалідністю і інших категорій осіб з обмеженнями життєдіяльності.

9. Форми взаємодії професійних соціальних працівників з фахівцями інших профілів в процесі соціальної реабілітації людей з інвалідністю.

10. Роль громадських організацій в організації соціальної реабілітації людей з інвалідністю.

Тематика есе та презентацій

1. Характеристика класифікацій соціальних технологій.

2. Специфіка застосування і впровадження соціальних технологій у практичній соціальній діяльності.

3. Специфіка застосування і впровадження соціальних технологій у практичній соціально-педагогічній діяльності з соціальної реабілітації вихованців закладів інтернатного типу.

4. Специфіка застосування і впровадження соціальних технологій у практичній соціальній діяльності з соціальної реабілітації літніх та похилих людей.

5. Специфіка застосування і впровадження інноваційних соціальних технологій у практичній соціально-педагогічній діяльності з соціальної реабілітації людей з інвалідністю і дітей з обмеженими можливостями.

6. Специфіка застосування і впровадження соціальних технологій у практичній соціальній діяльності з соціальної реабілітації літніх та похилих людей з проблемами здоров'я.

7. Проаналізуйте технології медико-психологічного соціального обслуговування і реабілітації людей з інвалідністю Канади.

8. Охарактеризуйте технології соціального обслуговування людей з інвалідністю Японії.

9. Охарактеризуйте технології соціального обслуговування людей з інвалідністю Німеччини.

10. Характеристика технології арт-терапії в рамках професійної діяльності фахівця з інклюзивної освіти.

11. Застосування методів арт-терапії у роботі соціального працівника з різними групами клієнтів.

12. Санаторно-курортні установи та їх роль у здійсненні медичної реабілітації людей з інвалідністю.

13. Організація соціальної і медичної реабілітації постраждалих в АТО.

14. Сутність індивідуальної програми цілей рухового виховання дитини.

15. Особливості соціально-педагогічного супроводу дитини.

16. Посттравматичне відновлення: стратегії профілактики ПТСР.

VI. Перелік питань до екзамену

1. Соціальна технологізація як процес оптимізації сучасної соціальної дійсності.

2. Сутність соціальних технологій та технології соціальної роботи.

3. Впровадження соціальних технологій, їх класифікація та функції.

4. Зміст поняття «реабілітація».

5. Соціальна реабілітація як одна з технологій соціальної роботи.

6. Предмет, завдання та види соціальної реабілітації.

7. Методи та принципи реабілітації.

8. Соціально-педагогічна абілітація дитини, її сутність і призначення

9. Підвищення ролі батьків в соціально-педагогічній абілітації дитини

10. Соціокультурне середовище абілітації та реабілітації людини

11. Взаємозв'язок соціальної адаптації і реабілітації.

12. Методика здійснення соціально-побутової адаптації.

13. Особливості розробки індивідуальної комплексної програми реабілітації

14. Ідеї філантропізму як фундамент реабілітаційної діяльності зарубіжних виправно-виховних закладів.

15. Реабілітаційна діяльність: основні підходи.

16. Специфіка реабілітаційної діяльності виправно-виховних закладів Західної Європи та США.

17. Генезис ідей соціальної реабілітації у практиці вітчизняних та зарубіжних виправно-виховних закладів.

18. Сучасні наукові дослідження проблем соціальної реабілітації.

19. Процедури і методи соціальної реабілітації.

20. Особливості медико-соціальної, професійно-трудової, соціально-психологічної, соціально-побутової та соціально-рольової реабілітації.

21. Проведення соціально-середовищної орієнтації і соціально-побутової адаптації в установах соціального обслуговування населення.

22. Технологія здійснення групової соціальної реабілітації та психолого-педагогічної терапії. Засоби соціальної реабілітації.

23. Особливості соціальної реабілітації людей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату.

24. Соціальна реабілітація людей з порушеннями слуху.

25. Соціальна реабілітація людей з порушеннями зору.

26. Соціальна реабілітація молоді з інвалідністю.

27. Технологія соціальної реабілітації сім'ї з дітьми з особливими потребами.

28. Шляхи та засоби соціальної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями.

29. Соціальна реабілітація дітей у закладах інтернатного типу.

30. Соціальна реабілітація літніх людей.

31. Законодавче забезпечення соціального захисту дітей з обмеженими психофізичними можливостями в Україні.

32. Реабілітаційна програма як комплекс організаційних форм соціальної роботи з соціальної реабілітації, її види. Структура реабілітаційної програми.

33. Характеристика основних засобів реабілітації.

34. Комплексне використання методів соціальної реабілітації в процесі реалізації програм.

35. Інноваційні програми реабілітації.

36. Центри соціальної реабілітації як заклади соціальної допомоги. Види центрів.

37. Положення про Центр соціально-психологічної реабілітації. Обов’язки працівників Центрів.

38. Види послуг, що надаються в центрах реабілітації.

39. Аналіз сучасних програм та проектів по реабілітації неповнолітніх, що перебувають в конфлікті з законом.

40. Соціально-педагогічна реабілітація дітей з обмеженими психофізичними можливостями.

41. Методи соціально-психологічної реабілітації дітей з обмеженими психофізичними можливостями. Труднощі соціально-психологічної реабілітації дітей з обмеженими психофізичними можливостями.

42. Технологія соціально-медичної реабілітації для клієнтів з проблемами здоров'я

43. Фемінологія як наука про становище жінок у суспільстві. Жіноча зайнятість і жіноче безробіття.

44. Подолання соціальної дискримінації жінок. Екстрена та адресна соціальна допомоги.

45. Соціальний притулок як своєрідний захист від домашньої жорстокості в умовах нестаціонарного закладу.

46. Допомога в плануванні сім'ї та соціально-трудова реабілітація по відношенню до жінок.

47. Соціально-педагогічна реабілітація підлітків з девіантною поведінкою. Основні компоненти реабілітаційних програм для підлітків з девіантною поведінкою.

48. Характеристика етапів ресоціалізації дезадаптованих осіб. Характеристика етапу корекції асоціальної поведінки. Цикли соціальної реабілітації дезадаптантів.

49. Алкоголізм як форма вияву девіантної поведінки.

50. Соціальні аспекти реабілітації наркозалежних.

51. Проституція як форма вияву девіантної поведінки.

52. Соціально-педагогічна реабілітація ВІЛ-інфікованих осіб.

53. Соціальна реабілітація осіб, які повернулися з місць позбавлення волі.

54. Специфіка організації та впровадження реабілітаційних процесів для дітей з порушеннями пізнавальної діяльності..

55. Умови успішності соціальної реабілітації. Педагогічний, психологічний і фізіологічний рівні шкільної дезадаптації.

56. Психолого-педагогічні засади соціальної реабілітації дітей, які мають порушення соматичного здоров'я.

57. Нормативно-правові аспекти соціальної реабілітації різних категорій населення в Україні.

58. Соціальна паспортизація державних закладів соціальної реабілітації громадян, особливості нормативно-правового врегулювання їхньої діяльності.

59. Кількісні та якісні параметри надання послуг комплексної реабілітації/абілітації особам з порушеннями розвитку.

60. Зміст технології соціальної терапії, рівні реалізації та форми роботи. Технологія роботи з мережею соціальних контактів.

61. Види, функції та методи соціальної терапії.

62. Групова соціальна терапія.

63. Методи поведінкової терапії в групі.

64. Установи, що реалізують реабілітаційні програми, їх види, структура, завдання.

65. Хворий як об'єкт медико-соціальної реабілітації: критерії відбору, принципи, періоди реабілітації.

66. Реабілітація людей з інвалідністю в Україні, установи, що її реалізують.

67. Державна система захисту інтересів та прав дітей.

68. Волонтерська діяльність як основа побудови та розвитку громадянського суспільства.

69. Особливості правового статусу волонтера. Закон України «Про волонтерську діяльність».

70. Особливості функціонування волонтерської діяльності в Україні.

71. Принципи відновлювального лікування для учасників ліквідації наслідків аварії.

72. Соціальна реабілітація людей з інвалідністю працездатного віку.

73. Посттравматичне відновлення: стратегії профілактики ПТСР.

74. Дослідження бідності та нерівних можливостей дітей. Соціальна реабілітація дітей вразливих категорій.

75. Попередження випадків соціального виключення.

76. Інноваційний підхід до екологічних проблем. Концепції та стратегії «зеленої соціальної роботи».

77. Координація програм допомоги, перша психологічна допомога потерпілим в умовах екологічних катастроф, протидія дискримінації, мобілізація громад на відновлення середовища.

78. Зменшення екологічної несправедливості в громаді, формування готовності протидіяти екологічним викликам, навчання розумному споживанню, впровадження зелених технологій.

79. Підготовка до політичної соціальної роботи (лобіювання інтересів громад і груп, які зазнають екологічної дискримінації, протидія структурній нерівності, вплив на урядові структури).

80. Реабілітаційна діяльність серед осіб, які постраждали внаслідок екологічних та техногенних катастроф і соціальних хвороб.

VII. Список рекомендованої літератури

1. Анохін Є.Д. Композиція тіла військовослужбовців армії США в системі оцінювання їх фізичної готовності / Є.Д. Анохін, С.В. Романчук, Ю.Б. Бобко, А.П. Петрук. *Olympicus : науковий журнал.* 2024. № 2. С. 22–31.

2. Бабова І.К., Рожков В.С. Санаторно-курортна реабілітація військовослужбовців в Україні: публічно-управлінський аспект. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 19. С. 21–26.

3. Венгер Г.С. Психологічний супровід діяльності військовослужбовців : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія». Одеса : Університет Ушинського, 2024. 252 с.

4. Горностай П. Травма жертви і травма агресора в міжгрупових конфліктах. *Проблеми політичної психології*. 10 (24). 2021. С. 114–133.

5. Готич В.О. Кількісні та якісні показники посттравматичного зростання студентів в умовах війни. *Наукові записки. Серія : Психологія*, (1). 2023. С. 55–59.

6. Гульбс О., Кобець О. Соціально-психологічна реабілітація учасників бойових дій. *Психологічний журнал*. № 7. 2021. С. 100–106.

7. Давидова О.В. Майндфулнес-технології регуляції стресостійкості в роботі практичного психолога з учнями юнацького віку. Кременчук, 2022. 56 с.

8. Заверуха О.Я. Психологічна реабілітація особистості в умовах дії стресових факторів та її соціальна мобільність / Психологічні основи соціальної мобільності особистості в період криз: монографія / за ред. Ю.А. Завацького та ін. К. : ПВТП «LAT&K», 2023. С. 112–135.

9. Калініченко Я.О. Використання метафоричних асоціативних зображень «НОТІУМ (Найвідоміші Образи Та Істоти Української

Міфології)» при наданні психологічної допомоги постраждалим у період воєнних дій. Хорол : ОЗ «Хорольська гімназія», 2022. 36 с.

10. Корнієнко В.В., Шевяков О.В., Сергієні О.В. Соціально-психологічна реабілітація особистості : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2023. 56 с.

11. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2023. 359 с.

12. Освітні науки : магістерський курс : навч. посіб. / Л.М. Потапюк, Ю.Й. Тулашвілі, В.А. Кошелюк, О.І. Гулай / за заг. ред. Л.М. Потапюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2025. 312 с.

13. Перша психологічна допомога військовослужбовцям в бойових (екстремальних) умовах (методичні рекомендації) / Матяш М.М., Ільїн М.В., Сопов В.М., Становських З.Л. К. : Вид-во Артек, 2022. 64 с.

14. Пилипенко Н.М. Психологічна допомога та підтримка постраждалим внаслідок війни в Україні. *Вісник Національного університету оборони України*, 6 (70). 2022. С. 142–148.

15. Помилуйко А. Психологічна адаптація та збереження психічного здоров'я військовослужбовців під час військового конфлікту. *Актуальні проблеми практичної психології :* збірн. наук. праць Міжнародн. наук.-практич. інтернет конф. (17 трав. 2024 р., м. Одеса). Одеса, 2024. С. 327–331.

16. Попелюшко Р.П. COVID-19 як чинник виникнення посттравматичного стресового розладу. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки.* 2022. Випуск 13. С. 130–136.

17. Попелюшко Р.П. Особливості психологічної допомоги жертвам шкільного булінгу. *Науковий журнал «Психологічні травелоги*», 2023, № 1. С. 106–115.

18. Потапюк Л.М. Термінологічний словник-довідник із соціальної реабілітації: навч. посібн. Луцьк : відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2024. 96 с.

19. Потапюк Л.М. Особливості формування стресостійкості студентів в умовах російсько-української війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. № 2 (2023). С. 34–38.

20. Потапюк Л.М., Косенюк М.М. Вплив взаємодії батьків і педагогів на формування особистості дитини з особливими освітніми потребами: Вчені записки Університету «КРОК» : зб. наук. праць.

Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2023. Вип. № 3 (71). С. 208–215.

21. Потапюк Л.М., Дендак А.С. Розвиток інклюзивної освіти в Україні : проблеми та перспективи впровадження. *Педагогічні науки: теорія та практика*. № 3 (47). Видавничий дім «Гельветика». 2023. С. 7–13.

22. Потапюк Л.М., Лінник Б.В. Вплив воєнного конфлікту на розвиток зв'язного мовлення дітей з особливими освітніми потребами: виклики та стратегії підтримки. Духовність особистості: методологія, теорія і практика : збірник наукових праць / Гол. редактор Г.П. Шевченко. Вип. 1 (108). Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. С. 151–160.

23. Потапюк Л.М. Психологічне здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах воєнних викликів: роль і потенціал соціальної реабілітації. *Витоки педагогічної майстерності*: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Полтава, 2026. Випуск 37. (Серія «Педагогічні науки»). С. 185–191.

24. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / Уклад. О.Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с.

25. Романовська Л. Особливості психологічної реабілітації осіб, які пережили травмівні події. *Scientific Journal «Psychology Travelogs»*, 2024, Issue 3. P. 251–260.

26. Савенкова І.І. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник. Миколаїв : Іліон, 2021. 220 с.

27. Тіло веде лік: як лишити психотравми в минулому / Бессель ван дер Колк. К. : Вид-во Vivat, 2022. Перекл. Г. Цвіра. 624 с.

28. Харченко, Є., & Онуфрієва, Л. Психологічна реабілітація учасників бойових дій з психічними розладами та травмами. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*, (61). 2023. С. 51–73.

29. Цільмак О.М. Провідні технології самодопомоги в процесі психологічної практики. *Юридична психологія*. 2022. Том 30 № 1. С. 37–47.

30. Цільмак О.М. Технології психологічного консультування : підручник; підрозд. 2.4.2 у співавт. з А.Д. Онішкевич. Одеса : Астропринт, 2023. 212 с.

31. Borysova O. O. The Impact of Post-Traumatic Stress Disorder on the Psychological and Physical Health of Military Personnel. Вплив посттравматичного стресового розладу на психологічне та фізичне здоров'я військовослужбовців / O. Borysova, P. Rogozhan, L. Volnova,

V. Pichurin, S. Lobanov // Salud, Ciencia y Tecnología. Serie de Conferencias [Internet]. 2024. Vol. 5. Jan. 1 [cited 2024 Nov. 6]. P. 1–11.

32. Knecht P. Importance des dispositifs de réhabilitation psychosociale dans la prise en charge des militaires blessés psychiques. Présentation du dispositif ATHOS de Cambes. Annales Medico-psychologiques, revue psychiatrique. 2023. Vol. 181, Iss. 2. P. 176–179.

33. Tsurkan-Saifulina Yu.V. Social and psychological rehabilitation of war veterans. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology". 2022. Vol. 8(4). P. 96–104.

34. Hudym I., Abilova O., Potapiuk L., Nikolenko L., Poliakova A. Strategies and best practices for promoting inclusive education to meet diverse learning needs. *Conhecimento & Diversidade*, Niterói, v. 16, n. 42. Abr./Jun. 2024. 270–286.

35. Rozina I., Malaniuk N., Kalyniuk A., Potapiuk L., Tsumarieva N. Tolerance to uncertainty as a factor in the development of higher education students' professional identity. *Sapienza*: *International Journal of Interdisciplinary Studies*. V. 5. N. 4. 2024, Sapienza Grupo Editorial. e24080

36. Zhylin M., Malysh V., Mendelo V., Potapiuk L., Halahan V. The impact of emotional intelligence on coping strategies for psychological trauma. *Environment and Social Psychology.* Volume 9. Issue 7. 2024. 1–12.

37. Shostak O., Nikolenko I., Sereda I., Pushkarova T., Potapiuk L. Formation of an inclusive approach in the education of children with special educational needs (ukrainian experience). *Conhecimento & Diversidade, Niterói,* v. 15, n. 38 Jul./Set. 2023. 280–305.

38. Sukhostavets N. Psycho-rehabilitation adaptation of pregnant women and mothers in the postpartum period who experienced traumatic events during the war. Futurity Medicine. 2022. P. 4–11.

Інформаційні ресурси

39. Державний стандарт соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-19.

40. Загальні питання реабілітації. URL: urgent.com.ua/ua-issue-article-206.

41. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації /реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю / [Р. Кравченко, Д. Бондар, Т. Сабініна та ін.] 50 с. URL: http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=79445&cat_id=111129.

42. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: http://www.mon.gov.ua

43. Міністерство соціальної політики України. офіційний сайт. URL: msp.gov.ua.

44. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України №5073-VI із змінами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17/ed20200227#Text.

45. Про волонтерську діяльність : Закон України № 3236-VI. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3236-17.

46. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України № 2229-VIII, чинний. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text.

47. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю Україні : Закон України № 875-XII, чинний, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text.

48. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text.

49. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 03.12.2020 р. № 1053-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text.

50. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України № 2998-XI зі змінами. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12.

51. Система реабілітації дітей та молоді з інвалідністю. 32 с. URL: https://vipsoft.blob.core.windows.net/contest/b42215da09f64ffa2f6855dc60c5bbca.pdf.

52. Електронний освітній портал ЛНТУ. Система Moodle. Курс «Соціальна реабілітація» URL: https://mdl.lntu.edu.ua/course/view.php?id=2091.

ДЛЯ ЗАМІТОК

С 69 **Соціальна реабілітація** : методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Інклюзивна освіта)» галузі знань А Освіта спец. А1 Освітні науки денної та заоч. форм навч. / уклад. Л.М. Потапюк. Луцьк : ЛНТУ, 2026. 32 с.

Комп'ютерний набір та верстка: Л.М. Потапюк

Редактор: Л.М. Потапюк

Підписано до друку_____Формат 60х84/16. Папір офс. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк.___Обл.-вид. арк.___Тираж__прим. Зам.___.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – відділ іміджу та промоції ЛНТУ